вац
, архимандриту
Благовештенија
под Страгарима.

Излази сваки дан осим недељних и празничних дана.
Стаје у Србији: на годину 120 гр., на 6 месеци 60 гр., на 3 месеца 30 гр. ч.; а у Аустрији: на годину 17 фор. и 76 новч. без штемпарине.

ВИДОВ ДАН

За огласе плаћа се по 2 гр. чарш. од врсте за три пута.
Ненаплаћена писма примају се само од дописника и шиљу се на редакцију; а пренумерацију у наплаћеном писму прима администрација. Рукописи се не враћају.

БРОЈ 82. У ПЕТАК 10. ЈУНА 1866. ГОДИНА VI.

У Београду, 10. Јуна.

Сада већ и Пруска и Италија објавише Аустрији рат званично.

Завеса је дакле скинута, те свак може на позорницу да гледа па и да види глумце где започињу своје улоге.

Но ова званична објава рата не ће ништа друго да рече, но само свету да покаже јавно да су Пруска и Италија међу собом у алијанцији, те у једно и да се види шта алијанција ова може да уради.

Аустријска монархија има да савлада противнике снажне. Већина савезних држава немачких држи истина с њоме, али Немци нису видели рата од како прођоше ратови с Наполеоном, па истом бојна поља имаће да им иначе добро изучене војнике очеличе и за бој извецбају.

Наравно, за сада још не може да се каже са свим извесно хоће ли Аустрија остати с немачким својим савезницима сама у овоме рату, и да ли ће и како се склопити и међу собом стојати поједине силе. Ратни догађаји могу у многоме којечему да промене положај међу дворовима. Аустрија ако би мегдан изгубила може да добије савезнике; Пруска ће их добити за цело ако остане у назатку: јер у Петербургу, Лондону и Паризу стараће се свакако да одрже равнотежу. Али и победа може да потисне силе из њихова положаја: Аустрији се не ће допустити да Пруску направи мању, не ће јој се допустити да Италију потре до Пада. Развио се дакле рат како му драго, ствари ће се на сваки начин променити, јер много којекаквих интереса има, који иште да се Пруској и Италији, а у неколико и Аустрији, конфигурација и положај моћности не поквари и не сузи.

Међу тим у рату смо званичном, а знамо само толико, да у Европи преко 90 милиона житеља стоје у рат заплетени. Заиста то је рат велик!

У ЧЕМУ ЈЕ КОРИСТ ОД БАНАКА?

(Продужење.)

2. Друга једна далеко већа корист од банке, — корист не само појединоме човеку него целоме народу у томе је што она прима од људи новаца на зајам на дуже или краће време и што даје интерес на њих.

Има много људи, који држе код куће по 30, 50, 100 и преко 100 дуката, што немају добре прилике да их некоме поузданоме лицу под интерес даду. Има опет људи који воле и да ризикују па да даду новце своје под интерес првоме, који им највећи интерес понуди. Али величина интереса и претеже ту увек величину ризика. И за цело што је већи интерес то је све мање за веровање да је капитал на сигурно намештен. Човек који не може да нађе добро место за свој малени капитал него га држи затворена у сандуку код куће, губи на сто дуката годишње *најмање* шест. Човек који је дао својих сто дуката за 15 дуката годишње, тај врло лако може бити да друге треће године не само не прими интереса него и не види више капитал свој, који је понајвише тешком муком стечен. Јер не треба да заборавимо да људи, који солидну радњу раде и који могу дати све што је нужно за сигурност да ће своје обвезаности испунити, не траже обично зајма у сумама од 100 дуката и мањим, нити је њима поред њихова добра кредита нужде да плаћају преко 12%, па и само $12\frac{1}{2}$. А и једно и друго хоће да чине, и редовно чине, људи, који да би се одржали још који тренутак над водом, хватају се што-но реч и за танку сламку. Где год има овакових ствари, о којима овде говоримо, онде нужним начином мора да је врло незгодно народној привреди, а где је незгодно њојзи ту не може бити да је добро приватној привреди која је тек саставан део народној. А ево за што је зло кад је онако како је горе поменуто. Кад људи виде да никакве фајде није мучити се, откидати од уста па штедети и тећи капитал па да он или са свим бесплодан лежи или да је непрестано у највећој опасности да пропадне: то онда не ће они ни имати никакве побуде да штеде и да теку капитал. Народни капитал с ретким изузетцима престаје у таквим приликама увећавати се, народно производење у најбољем случају остаје на *једној истој мери*, јер се ни капиталска основа производењу наа више померила није. Народ се непрестано разввија мало по мало, сваки дан тако рећи има свве више потреба, а средства да се те потребе намире тако су исто малена као и пре кад је народ мање потреба имао. То је таман оно што ми данас у отаџбини нашој опажамо. Ми данас у 1866-ој години нисмо апсолутно сиромашнији него што смо били пре тридесет година, али смо релативно сиромашнији. Ми смо у много већој мери попримали потребе цивилизације, него што нам је материјална основа наше привреде допуштала. Ми тако топло љубимо цивилизацију и тако жудно усвајамо њезине знаке, да се за љубав њојзи задужујемо, дисконтујући потоњу заслугу нашу. Ја не мислим да је то апсолутно зло, али ми ваља да се својски постарамо да нам савест и част наша буду мирне кад дође дан да се на будућност вучена меница плати. Ми би ваљало да много брижљивије штедимо и састављамо капитал, па би се боље у свему напредовало; али ми га не састављамо, јер немамо правих побуда штедњи, т. ј. нема да немилину оне жртве, која се приликом штедње чини, претегне милина оне користи која се од уштеђена капитала ишчекује.

Сад ће се одмах опазити колико вреди у народној привреди банка, кад она изађе па каже: ви трговци, занатлије и сви ви који имате потребу да по неко време држите новаца у приправности, ви званичници и сви привредници који можете да оставите по коју пару на страну, ви који преко пријатеља и преко јавних огласа у новинама тражите ко ће да вам узме капитал у зајам, ви адвокати и старатељи којима се повери да се старате о умножењу некога капитала, ево народна банка, која је морално и капиталом јака, која под надзором државним а на очима целоме свету милионима ради, нуди се да вам прими ваше капитале и да вам плаћа на њих 6%. А да би сви и мали и велики привредници имали користи од банкине радње, она изјављује да ће примати не само суме од 100 и више дуката него и суме испод 100 дук., али не мање од 20 дуката. Свакоме, који јој донесе 20 дуката у депозит на руковање, банка ће на свршетку године ако он заиште свој капитал натраг повраћати 21 дукат и 12 гроша, или ће му издати 1 дукат и 12 гроша ако остави капитал и даље банци а заиште само интерес који њој припада. Наравно да је интерес које банка даје на депозите мањи од онога који би се од неког приватног човека добити могао: али то је већ и за то, што је капитал предат банци несравњено сигурнији од капитала који се даде приватноме човеку. Јер овај радећи маленим капиталом и у маленоме кругу ретко кад може дати нужне гарантије, те зајмодавац ваља да у интересу узме и нешто на име асекуранције свога капитала, а што треба асекуранције да узме кад му банка постане дужник, то је веома незнатно.

(Продужиће се.)

ПОГЛЕД ПО СВЕТУ.

Политичких је ствари готово са свим нестало с дневног реда, и сва је пажња управљена само на оно, што се спрема на бојном пољу.

Али и на бојном пољу све је онако, као што га јуче остависмо с читаоцима. Боја никаква, до једино покретања војске, и то само од пруске стране. Али данас сутра наступиће живост на све стране, јер — као што „Монитер“ извештава — под 6. ов. м. Пруска и Италија званично су објавиле Аустрији рат. У следству тога непријатељства мораће да се започну.

Ако није ово, што се очекивало да од Пруске и Италије буде рат оглашен, онда је чисто загонетка што аустријска војска на северу стоји на окупу не помичући се с места, а овамо Пруси заузимају позицију за позицијом. Но ту нам загонетку у неколико разјашњава војнички лист „Камерад“, јављајући да ће војска аустријска и она сједињених немачких држава „тада истом ступати напред, кад се баварска војска сједини са саксонском, а југозападно-немачка с осмим корпусом под принцом Хесенским, па тим начином све међу собом буду у свези. А тада ће ићи управо на Берлин.“ Други опет један официозни лист потврђујући све ово извештава да ће се војска аустријска до који дан кренути, и то у свези с баварском и даље к западу настањеним осмим корпусом, у ком је војска осталих држава немачких, које су савезу верне, па полукругом, који ће се стешњавати све већма, ступати непосредно к Берлину. „Франс“ карактерише војнички положај овим речима: „Аустрија поступа полако, али ће јој поступање бити тим страшније.“

Поменути горе осми корпус под принцом Хесенским сада је — као што „Н. Сл. Преса“ извештава — већ са свим размештен, а главни му је стан у Франкфурту. Околна места Офенбах, Ханау, Селигенштат, Опенхајм и Фридберг држи заузета сва, и војске је своје примакао до Бебре у Курхесенској, где стоје Хановеранци сједињени с Курхесенцима. Врло ласно може бити да ће се скорим догодити с Пруспма бој гдегод између Фридберга и Гисена. Пруси су опет оставили нека места на мајнско-везерском гвозденом путу, која су најпре заузели били. У Ашафенбургу и око тог места стоји сакупљена баварска једна дивизија. Осми савезни корпус састављају војске виртембершка, баденска и хесенска, а у садашњем положају његову поткрепљен је јаким одељењима деветог корпуса из Курхесенске и Нагавске, а такође и одељењем десетог корпуса из Хановеранске. За овај осми корпус поставља команданта Виртембершка, па је због тога 7. ов. м. јавила савезној скупштини да је поставила принца Александра Хесенског. У истој седници савезне скупштине објавила је Курхесенска, да су јој Пруси прешли преко границе, па протестујући противу тога тражи у савеза помоћи, у чему је Хановеранска потпомагаше, јавивши такође да је од Пруске притешњена. Савезна је скупштина закључила умолити дотичне владе да ускоре час пре дићи војску, да се владама, које су савезу верне а нападнуте су ратом, притече у помоћ.

Међу тим, као што поменусмо, Пруси се по свим странама настањују све јаче. Заузимајући на источној страни земље, које им просецају или раздвајају монархију да су тим начином иза леђа сигурни па да се могу јаче одупрети продирању савезне војске, настојавају уједно и да се ограде против продирања Аустријанаца. Према Чешкој и аустријској Слезији посели су тврдо све пролазе, па и сваки саобраћај пресекли с тим странама, те сад не може ни пошта да иде. Према Чешкој се прикупљају у три јаке колоне, али границу још нису прешли. 7. ов. мес. заузели су Пирну, Фрајберг, и Таранд, а по местима, која су заузели у Саксонији, свуд су поскидали саксонске грбове па наместили пруске орлове, а и кантрибуције истерују велике. Дрезду су посели са свим па се утврђују да могу да се бране ако би били нападнути, пруживши предстраже до Шифермилена. Из пограничних места саксонских многи млади људи беже на аустријску страну, јер их Пруси хватају у војску. Кажу да на силу узимају у војнике све без разлике који имају 18 до 36 година, само ако су способни да могу у војсци служити. И у Шлезвиг-Холштајну почели су такође да дижу војску и то — како кажу — 40.000 људи.

С италијанске стране не долазе никакви извештаји. Једино само дознаје се то, да је војска за ово

неколико последњих дана примакнута са свим Минчију и Паду.

Нешто врло знаменито и за могућни обрт ових ратних прилика одвећ значајно имамо да саопштимо из говина „Корријере Италијано“. Овај на име официјозни орган италијанске владе каже: „Имамо важних извештаја о томе, како су се Француска и Русија споразумеле међу собом у погледу спорних питања. Уверивши се да није могућно да се рат избегне, решиле су се обе биле да пусте да догађаји иду за сада својим током, али ће колико је могућно да скрате да рат не траје дуго, јер би се иначе финанције и трговачки интереси упропастили свој Европи. Чим се дакле задовољи војничкој части оних који се боре, и у Италији и у Немачкој, Француска ће и Русија устати као посредница међу завађене стране па и оружјем дићи се на ону између њих, која се успротиви примити мир који би јој на част служити могао. Али тада ће се изнети на среду источно питање, па ће га и решити главне силе европске, и њиховом решењу, противу кога нема апелације, имаће Турска да се покори.“

„Ендепанданс“ пише да ће Француска саставити два логора на Рајни и на Алпима чим се у Немачкој догоди прва велика битка. Јужном ће војском заповедати Канробер а северном Наполеон III. Ако би се пак северна војска дигла у рат, онда ће Канробер под управом царевом добити гарду да њу предводи. Стан пак на Алпима предат ће бити другом ком маршалу.

Француска није чекала да јој се званично достави нота председништва савезне скупштине, којом је по закључењу исте од 4. ов. м. проглашено да нема места ономе што Пруска напушта савез, него је и пре тога дала изјавити, да тиме што је Пруска изашла из савеза не налази се за сада побуђеном да савез сматра раскинутим. По томе ће још оставити посланика свог у Франкфурту и са савезом наставити досадашње дипломатске свезе.

„Тајмс“ пише да има нека тајна депеша аустријска, у којој се каже, да ће договорима о уступању Млетака пут бити отворен, чим Аустрији послужи срећа да Прусе и Италијане — а особито Прусе — побије. За ову депешу зна италијанска влада, а и отпре се још говорило да ће Аустрија у таком случају предати Млетке цару француском да чини с њима шта хоће.

„Н. Пр. Цтг.“ пише да Енглеска, Француска, Русија и Пруска смишљају да признаду принца Хохенцолернског као кнеза румунског. „Тајмс“ пак саопштава писмо, које је државни благајник енглески лорд Гледстон 5. пр. мес. писао кнезу Јовану Гики, који онда беше председник министарства а сад је по особитој поруци кнеза Хохенцолернског отишао у Цариград. Ту се светује Румунима да на сваки начин поштују сузеренски одношај портин као што је европским уговорима утврђен, и пре свега да се посвете „материјалним интересима и развијању политичке слободе у свим гранама практичке самоуправе“, јер младим државама може врло опасно да буде кад би необуздано тежиле за коначном независношћу.

Наредбом аустријске владе од 4. ов. м. забрана она, по којој оружје и џебану није слободно извозити преко границе у Италију, Швајцарску, царинску заједницу и на море, распрострта је сада и на провоз, и то не само у поменуте стране, него и у Молдавију, Влашку, Србију, Босну и Херцеговину.

ПОГЛЕД НА БОЈНО ПОЉЕ.

Да би се читаоци наши могли наћи на земљишту, које би који пут заузимале војске што су изведене у бој, отворамо у листу своме ову рубрику, коју ћемо попуњавати када год буде потребно.

Данас ћемо да прегледамо земљиште, које заузимају Пруси у Саксонији, јер сва је прилика да ће се ту отворити први пресудни бојеви.

Пруси су прешли у Саксонију с четири стране: код *Вурцена* на левом брегу Мулде, код *Стреле* на десном брегу Лабе, код *Циташе* на Нејси, и код *Лебаве* на путу, који од Циташе води к Герлицу на западу.

Будишин, Лебава и *Цитава* су у источној Саксонији и тако рекавши пресецају границу аустријску. Пут из *Цитаве* преко *Георгијенталa* у *Тешен* веома је брдовит, и тешко да се њим може војска да послужи, а будући су Пруси дошли и у *Пирну*, то онда отпада мисао да војска иде овим путем па да гдегод код Тешена пређе преко Лабе. Други опет пут води преко *Габела* западно к важном месту *Терезијештату*, а овај пут, ма да је горовит, ипак би био добар да се њим послуже Пруси кад би хтели да нападају, али није могућно узети да ће они то да учине, почем су заузели положај врло згодан за обрану, а силазити на чешко земљиште многе је већ војске стало живота и славе. Још и Хусити су се служили таквом тактиком па непријатеље своје измамили амо и после их потукли. На послетку Пруси држе заузете и *Фрајберг* и *Таранд*, па се ту ослањају на троугао ком су вршак: *Дрезда* на северу, а крајичци *Таранд* на западу и *Пирна* на југу.

Згоднији положај није могућно ни помислити за Прусе.

БЕОГРАДСКЕ НОВОСТИ.

* У реалци овдашњој започињу испити за овај други течај школски 16. ов. мес. и продужиће се из појединих наука 18., 20., 21., 23., 24., 25. и 27. и. м., свагда пре подне у 8 а по подне у 3 часа. У женској пак вишој школи започети су 7. ов. м. на име у првом разреду а 8. ов. мес. у трећем, и продужаваће се у првом разреду 15., 17., 20., 21., 22., 23. и 27., у другом 15., 16., 18., 21., 22., 25. и 27., а у трећем 15., 16., 17., 18., 20., 21., 22., 23., 25. и 27., свагда пре подне од 8 до 12 часова. 26. ов. м. од 10 до 12 часова из јутра у свим је разредима свирање, певање и ручни рад.

* Најпосле синоћ у циркусу беше представљан „Мазепа“, и представа је — можемо слободно рећи — испала веома красно, које се видело и на задовољству, израженом од стране публике у највећој мери. Сутра је сјајна представа у корист г-ђе Суровице, на којој ће бити показане све само нове ствари, и то такве, да се може узети да су нешто највише у јахачкој вештини. Између осталога биће и једна историјска епизода из пољских ратова, а на име: *„Састанак двојице пријатеља после боја код Остроленке“*. Ту се пријатељи налазе на бојном пољу, обојица смртно рањени, — један је барјактар, а из потаје пукне њњ козак и обали га с коња, али он ипак не да да му се узме барјак, најсветије благо што му је поверено, па доиста и спасе га. Човек се поражен и до умиљења тронут осећа овом приликом видећи пријатеље где се састадоше. Особито је знаменита дрезура у коња барјактарова. На свршетку ће бити бој с козацима и победа. Г-ђа Суровица показаће се четири пута са стварима са свим новим, а један пут и на два коња. Овом приликом први пут ће се г-ђица Отелија, која је сада баш дошла из Франсонијина циркуса у Каљеу, показати на новоме, врло лепо изученом коњу „Шерити“. Шаљивац Антонија преметаће се особитим начином на запетом конопцу, а Хитеман ће велику неку игру, названу „листићи париски“, представљати на коњма са шест женских лица. Ово су тек неколики предмети, за које напомињемо да ће се сутра представљати, а у програму има их још и више, и сви су врло одабрани. Лица сва, која ће у овој представи бити, имаће на себи одело врло скупоцено, које је друштву тек прекјуче стигло амо. Особито ће велелепно бити одело у г-ђе Суровице, кад се буде показала на коњу као „краљичин мускатир“. Прексутра ће се „Мазепа“ представљати по други пут.

* Пријатељ један јавља нам да се у срезу звиждском округа пожаревачког догодило једно грозно убијство. Некоме Пауну Кожоману, абаџији у Дубоци, човеку младом и врло поштеном и радином, дођу обноћ између 30. и 31. пр. м. у кућу неки зликовци па га на грозан начин убију а за тим и поробе. Нађен је сутра дан сав у крви својој, у грло, по снази, испод леве сисе и између ребара изубадан малим ножем, а осим тога по ногама, плећима и испод десног цвета сикиром на више места исечен; имао је на себи 28 рана. Сретски је начелник одмах био на месту злочинства, како је зањ дознао, и брижљивим истраживањем пзашло му је за руком ући зликовцима у траг, које је и похватао па суду предао. Има их петорица и сви су сељани Дубочани, између њих је и један несрећни дечко од својих 14 или 15 година.

КНЕЗ ИВАН ЛАВДАВАЦЕ.

ЦРТА ИЗ ЂУРЂИЈАНСКОГ ЖИВОТА.

(Свршетак.)

Једно вече у другој половини месеца Августа напунила се красна палата Дарија племством ђурђијанским. Сјајност воштаних свећа беше потамнела од сјајности накита што га велика господа имаху на себи. Велика множина слугу послуживаше госте воћем персијским, ђаконијама цариградским, вином какхетским и свакојаким посластицама. Свирка је развесељавала многобројно друштво, као и певање ђурђијанских и татарских песама, у којима славише лепоту и врлину младе кнегиње. Госпође и госпођице, које су седеле по салонима, у својим шареним хаљинама беху налик на башту пуну цвећа.

Дарија је била обучена у белој свиленој хаљини с белим појасом, мале јој ножице беху сакривене у белим свиленим ципелама; на челу јој се сијала круна брилијантска од непроцењиве предности, копрена од беле чипке висила јој је низ рамена а под њом коса оплетена у 15 тешких, смеђих витица, које су се вукле по драгоценим ћилимима испаханским.

Једна млада девојчица ђурђијанска играла је народне игре, а после су две Татарке уз глас дахире певале татарске песме, које описују срећу супружанства. У таквим забавама дође седми сахат, велико је звоно на сионској цркви дало знак да се митрополит креће из цркве те да иде да благослови младенце у кући кнегињиној пре свечаног венчања у цркви, као што је обичај у Ђурђијанској. У тај се мах Иван приближи кући својој, блед као мртвац, срце му је силно било у грудима, али облик му беше миран и бестрастан; кад уђе у двор, позна га његов верни рт и стаде му руке лизати. Покрио је лице и тако ушао кроз ту силну чељад, а нико га познао није. Уђе у главну дворану са свештеником заједно, управо се упути Дарији, стаде нагло пред њу и громовитим гласом повикне: — Ето ме! Ја сам Иван Лавдаваце!!!

Кнегиња паде на земљу онесвешћена од страха, кад је угледала мртвог мужа свог; а гости устрашени гурали су се по свим излазима који ће пре на поље да истрчи. Дарија је умрла од страха, Иван се окрене Вамирану с мрским погледом и хладно рече му: — Вамиране — тако су се свршили сватови твоји! —

Најдуље је мучање следовало за овом приповетком. Кнез Александар Р. погледа у мене и упита ме: Шта сад велите, госпођице, нисмо ли ми још варвари? Тај је кнез Иван Лавдаваце био учен и изображен, прошао је Европу, а поред свега тога није умео да опрости слабој жени својој; пошто се тако чудним начином повратио из гроба у живот дивља је страст била јача у души његовој него великодушност изображена човека и Хришћанина. Ми Ђурђијанци, верујте, доста смо налик на турске паше, који су изображени и питоми у Паризу а страшни као дивља звер у Требизонду, — ваздух отачанствени повраћа нас варварству. Приповетка о кнезу Ивану је истинита, ја сам је слушао од њега самог, а у Тифлису има много њих, који се догађаја овог добро опомињу.

— Шта би с Григоријем?

— Његов га је господар наградио, купио му је леп дућан на головинском проспекту, он је оставио ашов и мотику па продаје сад воће, цвеће и посластице у лепом дућану своме. Вамиран није дуго преживео красну ружу ђурђијанску.

— А кнез Иван? упитам ја опет.

— Кнез Лавдаваце путује по свету. —

Курс. # ц. 6 фор. 41 н., сребро 36½%.

ОГЛАСИ.

У 6. броју „Световида“ ов. г. огласио је мој муж *Коста Антоновић* да је мени као жени његовој, по поравнавном уговору од 3. Августа 1865. уступио зајенички капитал у радњи бивши да њим неограничено располажем; па почем ја основе тог уговора нисам према њему испунила: па ни уступљење његово према мени не вреди ништа, јер не вреди ни уговор, и према овоме опоменуо је дужнике да ми вересију не плаћају, јер ће по други пут морати њему да плате код суда.

У следству огласа ја сам противу мога мужа повела изазивачку парницу код суда трговачког да он то своје право према мени и мојој радњи докаже, а почем он то није могао да учини, коначном је пресудом досуђено да никаква права нема према мени и мојој модистичној радњи па по томе и наложено му је да за свагда о томе ћути.

По овоме позивам оне, који мени и мојој радњи имају шта да дају, да ме намире не обзирући се на оглас мога мужа Косте који му је неистинит и не важи ништа.

АНА АНТОНОВИЋКА,

модискиња у кући Јоце Штерића сиже бивше варошке капије.

(1—3)

Издаје и уређује Милош Поповић.

У државној штампарији.